Park Daalhuizen te Velp

Inrichtingsplan, Voorlopig Ontwerp

8 april 2020

STICHTING IN ARCADIË

Park Daalhuizen te Velp

Inrichtingsplan, Voorlopig Ontwerp
8 april 2020, definitieve versie

Opdrachtgever Gemeente Rheden

STICHTING IN ARCADIË

Daam Fockemalaan 22
3818 KG Amersfoort
033 4480035
www.stichtinginarcadie.nl

8 april 2020, definitieve versie

Projectmedewerkers Stichting In Arcadië
Ir P. Verhoeff landschapsarchitect BNT
M. Bos, BASc beheerspecialist groen erfgoed

In samenwerking met
Luc van Dam, Limes Advies

Alle foto's zijn gemaakt door Stichting In Arcadië, Luc van Dam of medewerkers van gemeente Rheden tenzij anders vermeld.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op welke manier dan ook, zonder schriftelijke toestemming van Stichting In Arcadië.

INHOUD

1. **Inleiding** 7

2. **Ontwikkelingsgeschiedenis** 11

3. **Actuele situatie in beeld** 17

4. **Parkvisie** 21

5. **Voorlopig Ontwerp** 25
   - 5.1 Voorlopig Ontwerp in geheel 27
   - 5.2 Wadi's en hemelwaterafvoer 29
   - 5.3 Wandelpaden 31
   - 5.4 Beplantingen 35
   - 5.5 Bijzondere elementen 41
     - 5.5.1 Bloementuin 'de Huisplaats' 41
     - 5.5.2 Beweegplaats 'het Koetshuis' 45
     - 5.5.3 Vijvers 49
     - 5.5.4 Hekwerk 50
     - 5.5.5 Parkmeubilair en overige elementen 50
     - 5.5.6 Kunstwerken 51

1 Inleiding

Aanleiding

Park Daalhuizen aan de Arnhemsestraatweg in Velp is een openbaar wandelpark dat haar oorsprong kent als een historische buitenplaats. Met de reconstructie van de Daalhuizerweg is het plan ontstaan om het afstromende hemelwater van de Daalhuizerweg naar het park af te voeren en daar van wadi's in de bodem te laten zakken. Om dit op een respectvolle manier te integreren in het park is in 2017 een 'Tuinhistorisch onderzoek' uitgevoerd door Stichting In Arcadië. Hierin is de cultuurhistorie van het park en omgeving in beeld gebracht. Omdat bij de gemeente nog enkele andere verzoeken binnen kwamen voor een ontwikkeling in het park, is Stichting In Arcadië gevraagd een parkvisie op te stellen. De parkvisie is een plan voor de lange termijn en dient als handvat voor toekomstige ontwikkelingen in het park.
De parkvisie en het uitgewerkte inrichtingsplan worden in deze rapportage toegelicht.

Proces

De concept 'Toekomstvisie Park Daalhuizen Velp' (parkvisie) is op 13 december 2018 gepresenteerd aan de bewoners, gelijktijdig met het tuinhistorisch onderzoek. Bewoners hebben hun reacties kunnen geven. Het college van Burgemeester en Wethouders heeft op 23 april 2019 de parkvisie en het verslag met de reacties vastgesteld. De grootste wijziging in de parkvisie is de doelstelling van de beweegplaats. Deze was bedoeld voor senioren. Op verzoek van bewoners wordt de beweegplaats geschikt voor alle leeftijden.
Na vaststelling van de parkvisie door het college ontstond bij een aantal bewoners weerstand tegen de parkvisie en het doorlópen proces. De bewoners voelden zich onvoldoende betrokken en gehoord. Er volgde een gesprek met wethouder Budel en agendering op de raadsinformatieavond van 18 juni 2019. De raad heeft de inspreker en de wethouder aangehoord en enkele vragen gesteld. De wethouder kreeg van de raad het advies in gesprek te gaan met de buurtbewoners.
Op 10 juli 2019 is gesproken met een afvaardiging van het bestuur van Belangenvereniging Daalhuizen en twee bewoners. Samen met wethouder Budel is het te volgen ontwerpproces afgesproken. In drie avonden hebben de landschapsarchitect, enkele medewerkers van de gemeente en de werkgroep van ongeveer 10 bewoners een ontwerp gemaakt. Het resultaat van deze ontwerpavonden is op 25 november 2019 gepresenteerd aan de hele buurt rondom het park.

Vervolg

Het parkontwerp is de uitwerking van de vastgestelde parkvisie. Iedereen mag reageren op het voorliggende ontwerp, maar de parkvisie blijft leidend en staat niet ter discussie.
De in de parkvisie genoemde herplaatsing in het park van kunstwerk "De Bron" van de Velpse kunstenaar Piet Slegers is vervallen (ná de vaststelling in april). Bewoners krijgen tot 20 januari 2020 de gelegenheid om een reactie te geven op het ontwerp. Het verslag met de reacties inclusief de beantwoording en het ontwerp worden aan het college van Burgemeester en Wethouders ter vaststelling voorgelegd.

De gemeente heeft vooralsnog uitsluitend budget om het hemelwater in het park in de bodem te laten zakken. De wadi's en voorzieningen die daarmee verband houden kunnen worden gerealiseerd. De gemeente probeert met de uitvoering van de wadi's 'werk met werk' te maken en gelijktijdig diverse onderdelen uit het parkontwerp mee te nemen. Ook wordt gezocht naar mogelijkheden van subsidies voor de andere onderdelen in het parkontwerp.

2 Ontwikkelingsgeschiedenis

De familie De Roo aan het schaatsen voor Daalhuizen op de vijver, 1910-1920. Op deze foto is duidelijk te zien dat de waterstand in de vijver veel hoger is dan tegenwoordig. Achter de vijver is het bergje met de koepel zichtbaar.
Gelders Archief nr. 1501-847

Kadasterkaart sectie D 3e blad, gedateerd op 1888 met een weergave van Daalhuizen uit circa 1906. Op de kaart staan het hoofdhuis, ten noorden het koetshuis (plattegrond van 1905) en de stal. Aan de oostzijde langs de Daalhuizerweg de twee oranjerie gebouwen.
Gelders Archief nr. 123-0002.

Zicht op Daalhuizen bij Velp, J.S.J. de Jongh, ca. 1890. Op de voorgrond is het toegangshekje zichtbaar.
Rijksmuseum, objectnummer RP-F-00-813

In 1866 laat De Roo een stellage bouwen om de bloeiende agave zodat bezoekers de bloemen van dichtbij kunnen bekijken.
Gelders Archief nr. 1501-1063, fotograaf B. Bruining

In dit hoofdstuk wordt de ontwikkelingsgeschiedenis van Park Daalhuizen in het kort omschreven. Deze samenvatting is gebaseerd op het tuinhistorische onderzoek van Stichting In Arcadië uit november 2017 “Park Daalhuizen te Velp, Tuinhistorisch onderzoek en tuinhistorische waardestelling”.

Eerste vermelding en de buitenplaats onder fam. Van Hasselt

Daalhuizen komt onder de naam ‘Dalhoult’ al voor in 1473, toen een bos met deze naam afbrandde. De naam ‘Daalhuizen’ komt voor het eerst in de archieven voor in 1506 en bestaat uit een boerderij ten zuiden van de Arnhemsestraatweg ter hoogte van de Rozenhagelaan / Laarweg. In 1794 koopt Gerard van Hasselt Daalhuizen in 1794 en sticht de buitenplaats Daalhuizen. Hij laat ten noorden van de Arnhemsestraatweg een nieuw hoofdhuis en koetshuis bouwen. De boerderij wordt gehandhaafd als dienstwoning. Om het nieuwe huis laat hij een park in landschapsstijl aanleggen, waarover hij aan het eind van zijn leven in een brief schreef: “*In jonge mensen doet de beweging wonderen, ook voormaals bij mij, die nog na 1795 mijn Daalhuizen mogt aanleggen*”. Hij legt een slingerend padenstelsel aan met lanen en bosvakken. Langs de vijver loopt een wandelpad naar ‘bergop’ richting te sprengkop met een theekoepel.
Na de dood van Gerard van Hasselt brengen zijn zoon en kleinzoon enkele wijzigingen aan op het landgoed. Zo vergroot zijn zoon D.G.A. van Hasselt de buitenplaats behoorlijk en breid hij de parkaanleg uit met slingerpaden en lanen. Kleinzoon G.J. van Hasselt laat het hoofdhuis vergroten en verkoopt de buitenplaats in 1857 aan Engelbert Antonie de Roo van Westmaas.

De buitenplaats in bezit van fam. De Roo

Engelbert Antonie de Roo van Westmaas laat in 1858 het hoofdhuis afbreken en bouwt op dezelfde locatie een nieuw huis in 1858. De Roo is een tuinfanaat en plantenkenner en laat tevens een oranjerie bouwen nabij de Daalhuizerweg. In de oranjerie collectioneert hij bijzondere orchideeën, varens en cactussen. Pronkstuk is een agave die in 1866 in bloeit. Op 31 augustus van dat jaar is de plant 7,225 meter hoog, heeft hij 38 armen en 8862 bloemknoppen. Om het gevaarte goed te kunnen bekijken laat De Roo een grote houten stellage bouwen, waarvan mooie foto’s bewaard zijn gebleven. Honderden mensen komen kijken.
Een kadasterkaart die gedateerd staat als 1888, maar de situatie van ca. 1906 weergeeft, toont de bebouwing op Daalhuizen. Ingetekend het hoofdhuis met ten noorden het koetshuis (bj. 1905) en daarboven een stal. Aan de oostzijde staat de oranjerie met daarnaast een kas. Bij de stal lag een natuurstenen ronde vijver (nog aanwezig).

Uit de periode omstreeks 1900 zijn veel foto’s en ansichtkaarten van Daalhuizen bewaard gebleven. Daarop is het huis doorgaans afgebeeld bezien vanaf de Arnhemsestraatweg over de vijver. Langs een deel van de Arnhemsestraatweg ter hoogte van Daalhuizen staat in deze periode een rij hoge bomen, waardoor er vanaf die straat geen zicht is op de zuidgevel van het huis. Op afbeeldingen en foto’s uit deze periode is te zien dat het water in de vijver in deze periode veel hoger staat dan in de actuele situatie. Op het bergje ten noorden van de vijver langs de spreng is een koepel zichtbaar. Aan de hekken in de aanleg is af te leiden dat de gazons in gebruik waren als parkweides zoals te zien is op een foto uit 1880-1900 waarbij er koeien nabij de vijver staan. Langs de parkweide langs de Arnhemsestraatweg staat ook een hekwerk met een toegangspoortje. Het toegangspoortje is in de actuele situatie nog aanwezig en staat als los element achter het hek aan de Arnhemsestraatweg opgesteld.

De familie De Roo aan het schaatsen voor Daalhuizen, 1910-1920. Links in beeld het nieuwe koetshuis.
Gelders Archief nr. 1501-846

Op deze kaart zijn de slingerende wandelpaden en de oprijlaan van de buitenplaats zichtbaar. Langs de Arnhemsestraatweg, Daalhuizerweg en een gebogen pad naar het noorden zijn laanbomen weergegeven.
Chromotopografische kaart Bonneblad, uitgave 1880

Daalhuizen omstreeks 1900-1910.
Op deze foto is de hoge bomenrij langs de Arnhemsestraatweg duidelijk zichtbaar.
Gelders Archief nr. 1540-105

Op deze luchtfoto is reeds het huis Dordtwijck zichtbaar met de geometrische tuin. Op Daalhuizen zijn de wegen en paden grotendeels zichtbaar.
Luchtfoto RAF, 12 sept 1944.
www.dotkadata.nl

Het einde van buitenplaats Daalhuizen

Vanaf circa 1926 staat Daalhuizen leeg. Na het overlijden van Henri Boudewijn de Roo in 1936, vraagt Jkvr. W. van de Santheuvel, weduwe van H. de Roo van Capelle in september 1940 een vergunning aan voor de bouw van een woonhuis met kantoor: Dordtwijck. Mevrouw De Roo van Capelle – Van den Santheuvel woont hier tot haar dood in 1949, waarna het bewoond wordt door haar jongste zoon W.R.C. de Roo en zijn echtgenote. Na 1947 splitst Daalhuizen enkele keren:

- In 1947 wordt het Zaalbosgebied verkaveld. In 1952-1957 verkopen de erven van mevrouw De Roo van Capelle-Van den Santheuvel het gebied aan het Bouwfonds Nederlandse Gemeenten. Het Bouwfonds ontwikkelt de huidige woonwijk (Rozenhagelaan en Zaalboslaan);
- In 1949 verkoopt mevrouw De Roo van Capelle-Van den Santheuvel Daalhuizen aan dhr. E.J.H. de Graaf.

Na de opsplitsing van het oorspronkelijke Daalhuizen blijft het noordwestelijke deel met villa (Dordtwijck) in handen van fam. de Roo. In 1984 wordt Dordtwijck met een deel van het oorspronkelijke park van Daalhuizen verkocht aan de familie Snellenburg.

Dhr. E.J.H. de Graaf vestigt zijn tapijtweverij in het buitenhuis Daalhuizen. De oranjerie wordt omstreeks 1952 gesloopt. De heer De Graaf verkoopt in 1955 eerst een strook grond langs de Daalhuizerweg ten behoeve van de bouw van twee-onder-een kap woningen, en daarna het noordelijke deel van de buitenplaats , waar later de Componistenbuurt verrijst.

Daalhuizen in gemeentelijk bezit; 1982-heden

In 1966 komt het resterende deel van Daalhuizen in bezit van de Domeinen, dat vijf flatgebouwen op het terrein wil neerzetten. Het hoofdhuis en koetshuis worden daarom in 1966 gesloopt. Mede door inspanning van buurtbewoners gaan deze plannen niet door en krijgt het terrein in 1976 de bestemming natuurgebied. Vanaf 1978 zijn de Domeinen is gesprek met de gemeente over verkoop van Daalhuizen. In 1982 koopt de gemeente Daalhuizen en besluit er een openbaar park van te maken. De inmiddels vrijwel dichtgeslibde vijver wordt in overeenstemming met de eigenaar van Dordtwijck meegenomen in de herstelwerkzaamheden. Als wederdienst zegt de familie Snellenburg toe dat kinderen op de vijver mogen schaatsen en dat de oostelijke kant van de vijver toegankelijk is voor buurtbewoners. Een rondwandeling om de vijver kan niet worden gemaakt. De vijver wordt voorzien van een laag bentoniet met een kunststof folie. Dit naar aanleiding van een onderzoek uit 1981 waaruit blijkt dat de vijver teveel water verliest door de oorspronkelijke leemlaag. Ook worden de randen van de vijver omgevormd naar een natuurlijke oever.

De gemeente wil een park in landschapsstijl aanleggen en pakt de herinrichting grootschalig aan. Onder andere wordt de gebogen laan, de authentieke hoofdentree, aan de zijde van de Arnhemsestraatweg verwijderd. Een nieuwe entree met herplaatste entreepalen wordt aangelegd aan de Daalhuizerweg, conform de aanbevelingen in het rapport *Een nieuw aanzicht voor een oud landgoed* (1981). Ook worden diverse eikensoorten aangeplant en krijgen de bijzondere bomen een naambordje. Hierdoor krijgt het park de uitstraling van een arboretum.

Het beeld 'Pegasus' van kunstenaar Henk Göbel wordt na aankoop door de gemeente in Park Daalhuizen geplaatst (1986). Na een paar jaar wordt het beeld wegens herhaaldelijk vandalisme verwijderd.
Op 27 mei 1987 wordt het park officieel geopend. Voor de gelegenheid planten burgemeester T.Koek en wethouder Wind drie eiken. Bij de vijver staat sinds 1987 een groep stenen "zerken", een studieproject van kunstacademiestudenten René Hubbers en Loes van der Linde.[45] In 1988 wordt een herdenkingsboom geplaatst naar aanleiding van de 50ste verjaardag van Koningin Beatrix .
In november 1990 wordt het kunstwerk 'Blau Himmelhoch-goud in de vloer' van Niek de Jong geplaatst. In 2009 en 2015 is het 1815-monument bij de vijver gerestaureerd, op initiatief van de stichting Velp voor Oranje.

Het inrichtingsplan voor de reconstructie van Daalhuizen, maart 1986.
Gemeente Rheden, dossier 2.07.351-4772

Het beeld 'Pegasus' van H. Göbel. Deze foto is genomen vlak nadat het beeld in 1986 is geplaatst.
Privé collectie dhr. van der Hoeven

3 Actuele situatie in beeld

LEGENDA
Eigendomsgrens tussen Park Daalhuizen en de buitenplaats Dordtwijck
solitaire boom, laanboom of boomgroep
Heesterborder of heestergroep
Haag
Gazon
Hoogtelijnen 0,2 m
Water
Vijvertje van de voormalige oranjerie
Paden, halfverharding
Hekwerk
Zichtlijn
Zitbanken
Daalhuizerweg
Beethovenlaan
Arnhemsestraatweg
Mozartlaan
Bachlaan
Chopinlaan
Beethovenlaan
0 10 25 50 N

Op de linker pagina de actuele situatie van Park Daalhuizen.

In het voorliggende hoofdstuk over de actuele situatie wordt een overzicht gegeven van de actuele situatie van Park Daalhuizen op hoofdlijnen. Deze samenvatting is gebaseerd op het tuinhistorische onderzoek van Stichting In Arcadië uit november 2017 “Park Daalhuizen te Velp, Tuinhistorisch onderzoek en tuinhistorische waardestelling”.

Het park Daalhuizen is omsloten door de Arnhemsestraatweg (zuid), de buitenplaats Dordtwijck (west) en bebouwing (noord en oost). Het terrein kenmerkt zich door een lichte glooiing aflopend van noord naar zuid. In het westen helt het terrein af richting de spreng met vijver op het terrein van Dordtwijck. Ook ligt in het westen een verdieping in het terrein van een onduidelijke oorsprong.
De zichtlijnen in het park zijn beperkt. Vanaf de oorspronkelijke huisplaats is beperkt zicht op de vijverkop richting de Arnhemsestraatweg via de laan. De historische zichtlijn, ten noorden van de laan, wordt door bomen en heesters geblokkeerd. Vanaf de Arnhemsestraatweg is matig zicht het park in, door heestergroepen en twee grote taxussen wordt het zicht geblokkeerd.
Het park is geliefd bij de omwonenden, maar wordt op dit moment veelal gebruikt door hondenbezitters en als afsnijroute van en naar de Componistenbuurt voor fietsers.

De aanleg van Park Daalhuizen bestaat uit wandelpaden, de vijver met sprengkop, bosachtige stroken langs de randen van het park, laanbomen, diverse solitaire bomen en enkele heestervakken. Dit alles is met elkaar verbonden door een gazon.
De paden zijn gelegd in een halfverharding en zijn opgesloten met een relatief brede betonband. Het park is op drie punten ontsloten voor voetgangers: ten noorden aan de Beethovenlaan, ten oosten aan de Daalhuizerweg en ten zuiden aan de Arnhemsestraatweg. Deze drie ingangen zijn door middel van een driehoek van paden met elkaar verbonden. In het westen ligt een ‘doodlopend’ pad richting de vijver. Dit pad eindigt op de grens met de buitenplaats Dordtwijck.
Het park heeft aan de west-, noord- en oostzijde een gesloten karakter door het bospark van de buitenplaats Dordtwijck, de omliggende woningen en een bosstrook aan de noord- en westzijde van het park. Het overige terrein bestaat uit een gazon met enkele heestersvakken en diverse solitaire bomen. In de jaren ’80 zijn verschillende bijzondere soorten bomen solitair aangeplant (vnl. eik) waardoor het park qua boomsoorten een arboretumachtig karakter heeft. De heestervakken zijn in soortenrijkdom verschraald en bestaan voornamelijk uit wintergroene heesters. Het gazon in het park bestaat voornamelijk uit één type gras en heeft op diverse punten kale plekken. Dit alles zorgt ervoor dat het park een uitgebluste uitstraling heeft.

In het park staan diverse bouwwerken en inrichtingselementen. De voornaamste zijn de twee stenen palen met de woorden “DAAL” en “HUIZEN” bij de ingang aan de Daalhuizerweg (19e eeuw) en de restanten van een rond vijvertje in het bosvak aan de noordzijde. Verder staan in het park twee kunstwerken: ‘Blau Himmelhoch-goud’ van Niek de Jong (1990) en de “zerken” van René Hubbers en Loes van der Linde (1987). Aan de noordzijde van het park staat een trafohuisje van Liander.
Net buiten het projectgebied staan drie elementen die onderdeel zijn van de historische parkaanleg van de buitenplaats Daalhuizen.

- Een herdenkingsmonument voor Willem II en de slag bij Waterloo, ten zuidwesten van de vijver;
- Twee pilaren met daartussen het poortje van het laat 19e-eeuwse hekwerk, ten zuiden van de vijver;
- Een stenen constructie voor het peilbeheer van de vijver dienend als overstort voor het teveel aan water. Deze is bij de reconstructie van de Arnhemsestraatweg weer functioneel gemaakt.

Langs de Beethovenlaan richting de Chopinlaan loopt een wandelpad in een groenstrook met diverse heesters aan de straatzijde en enkele bomen. Ook ligt er een bosvak met een sterke glooiing

4 Parkvisie

Zicht vanaf de vijver richting het voormalige hoofdhuis.

Beethovenlaan
Entree wandelaars
Beethovenlaan met spijlen
hekwerk en poortje
Vijvertje
- Herstel als oorspronkelijk tuinelement
- Omgeving inrichten als tuin
Koetshuisplein (18x20 meter) :
- Plek oorspronkelijk koetshuis beleefbaar maken
- Locatie voor nieuw activiteitenpark voor alle leeftijden
Villa Dordtwijck
Nieuw wandelpad
Huisplaats (16x22 meter)
- Beleefbaar maken met bijzondere inrichting
- Verhoogd terras (niveau parterrevloer)
- Aanduiding deur- en vensteropeningen
- Trap aan de zijde van de zichtlijn
- Toevoegen bloemrijke beplanting
wadi
Nieuw
wandelpad
Daalhuizerweg
Kunstwerk
'Blau Himmelhoch'
Kunstwerk De Bron
(komen te vervallen)
Vijver
- Verhoging waterpeil,
- Verbeteren waterkwaliteit
Entree wandelaars
Daalhuizerweg
Herdenkingsmon
Nieuw
wandelpad
wadi
Herstelde hoofdentree
wandelaars,
met historische hekpalen
Nieuwe rotonde
(radius ca. 20m)
Entree wandelaars
Arnhemsestraatweg
Nieuw spijlenhekwerk
conform buitenplaats Dordtwijck
Herstel zichtlijn Huisplaats-Arnhemsestraatweg
Grote Parkweide
- Herstel als parkweide aan zuid- en westzijde huisplaats
- Arboretum-karakter, transparant, veel zichtlijnen

Conceptkaart van de "Toekomstvisie Park Daalhuizen" zoals gepresenteerd op 13 december 2018 en vastgesteld door het college van Bestuur en Wethop 23 april 2019.

Programma van eisen / inpassing van nieuwe initiatieven

Het hoofddoel van de gemeente Rheden is om te onderzoeken of er in Park Daalhuizen ruimte is voor infiltratiebekkens (wadi's) voor hemelwater. Als onderdeel van deze ingreep is het de wens van de gemeente om het historische karakter van de voormalige buitenplaats beleefbaar te maken door verdwenen structuren te herstellen. Ook zijn er vanuit de omwonende en overige belanghebbende verschillende verzoeken gedaan voor nieuwe voorzieningen in het park:

- Inpassen van een seniorenbeweegplaats (Fysio Donders);
- Inpassen van speelaanleidingen voor kinderen in het park (omwonenden);
- NB. bij de start van het project was ook de wens om te onderzoeken of het kunstwerk 'De Bron' van Piet Slegers in Park Daalhuizen zou kunnen worden herplaatst. Inmiddels is hiervan om meerdere redenen afgezien.

Omdat het parkgebied een oorsprong heeft als historische buitenplaats heeft de gemeente Rheden op basis van haar erfgoed- en landgoederenbeleid de wens zorgvuldig om te gaan met de inrichting van het parkgebied. De laatste herinrichting van het Park Daalhuizen dateert uit de jaren '80, toen restanten van de voormalige buitenplaats tot openbaar park werd getransformeerd. Het park maakt op dit moment, ondanks de vele fraaie bomen en algeheel groene uitstraling, een enigszins uitgebluste en versleten indruk en is slecht herkenbaar als voormalige historische buitenplaats. Ook de ooit markante stedenbouwkundige situering van Daalhuizen langs de hoofdroute door Velp komt momenteel niet goed uit de verf.

Daarnaast is het huidige Park Daalhuizen een fragment van een oorspronkelijk veel groter historisch parkgebied. Het gebied vormde lange tijd een eenheid met het gebied rond de naastgelegen villa Dordtwijck. Het is de wens om het park in oorspronkelijke opzet en omvang als eenheid beter herkenbaar en beleefbaar te maken. Hiervoor is samenwerking met de huidige (particuliere) eigenaar van Dordtwijck belangrijk.

Dit alles is aanleiding voor de gemeente om een integrale parkvisie te ontwikkelen voor Park Daalhuizen.

Parkvisie

De aanleg, functie en identiteit van Park Daalhuizen kunnen worden versterkt door:

- Het herkenbaar maken van het park als voormalige historische buitenplaats met een fraaie aanleg in landschapsstijl op een beeldbepalende locatie in Velp;
- Het zorgvuldig en harmonieus inpassen van de wadi's in de markant hellende parkaanleg;
- Het gebruik als buurtpark te vergroten (spelen, ontmoeten, genieten van een mooie groene omgeving, leesbare geschiedenis van de plek, etc.);
- Het beter herkenbaar maken van het arboretumachtige karakter en de botanische rijkdom;
- Het voortbouwen op de traditie van een park met kunstwerken;
- Het plaatsen van informatiepanelen over de geschiedenis van het park;
- Nadrukkelijk een plek te maken voor 'natuur in de stad'.

Belangrijke verbeterpunten en maatregelen in de parkinrichting zijn:

- Het herkenbaar maken van de locatie van het voormalige landhuis en het voormalige koetshuis in het hart van het park met een specifieke inrichting. De inrichting van deze plekken kan worden gecombineerd met de gewenste nieuwe voorzieningen als een betere verpozingsplek en de beweegplaats;
- Het creëren van één grote parkweide met een transparante opzet door het aaneensluiten van de huidige parkweiden aan de zuid- en westzijde;
- Het open maken van de historische zichtlijn tussen de huisplaats en de Arnhemsestraatweg in westelijke richting;
- Het aanpassen van het netwerk van wandelpaden en het creëren van de mogelijkheid voor een rondwandeling (in plaats van het huidige doorloopsysteem met wandelpaden van 'ingang naar ingang');
- Het plaatsen van een klassiek laag hekwerk als 'parkgrens' met bijbehorende poorten bij de toegangen om het park herkenbaar te maken als de historische buitenplaats Daalhuizen;
- Her renoveren en deels vernieuwen van de huidige versleten heesterbeplanting langs de randen van park;
- Een deel van het huidige gazon kan ter versterking van de natuurwaarde worden beheerd als bloemrijk grasland.

Een algemeen aandachtspunt is dat er een duidelijke beeldregie komt voor de te plaatsen inrichtingselementen zoals hekwerken, zitbanken, speelaanleidingen voor alle leeftijden, informatievoorziening en overige voorzieningen. Deze inrichtingselementen versterken met een ingetogen, klassieke en natuurlijke kleurstelling de herkenbaarheid Park Daalhuizen als een waardevol restant van een voormalige historische buitenplaats.

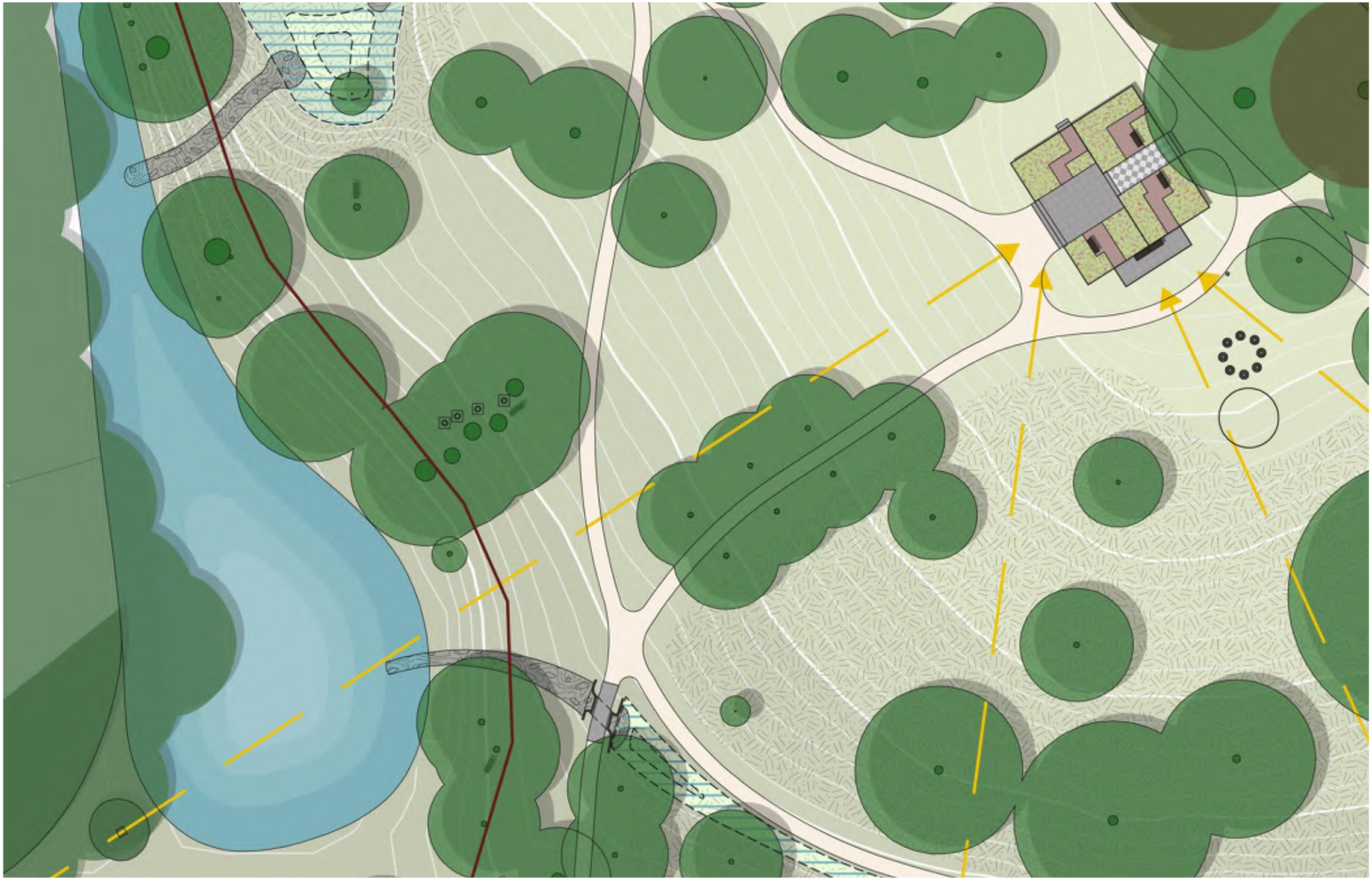

5 Voorlopig Ontwerp

Uitsnede van het Voorlopig Ontwerp.

Daalhuizerweg
Beethovenlaan
Arnhemsestraatweg
Mozartlaan
Bachlaan
Chopinlaan
Beethovenlaan
0 10 25 50
N

Op de linker pagina het Voorlopig Ontwerp.

5.1 Inleiding

De parkvisie voor Park Daalhuizen is uitgewerkt tot een concreet inrichtingsplan en voorlopig ontwerp.

Een belangrijke eerste stap bij het uitwerken van het inrichtingsplan is de inpassing en vormgeving van de hemelwaterinfiltratiebekkens (wadi's). Omdat water tamelijk dwingend van hoog naar laag stroomt en Park Daalhuizen op een sterk hellend terrein ligt, zijn de mogelijkheden voor de inpassing van wadi's bepalend. Daarbij is geprobeerd de wadi's enigszins onopvallend te integreren in het park; de historische opzet van het park en de monumentale boombeplanting zijn en blijven beeldbepalend voor de parkaanleg als geheel.

Na de wadi's wordt het ontwerp achtereenvolgens uitgewerkt met de verbetering van de wandelpaden, beplantingen en de inrichting van de bijzondere plekken, zoals de Bloementuin 'de Huisplaats' en de Beweegplaats 'het Koetshuis'. Tenslotte worden de overige inrichtingselementen uitgewerkt, waaronder het hekwerk langs de Arnhemsestraatweg, het overige parkmeubilair en de kunstwerken.

LEGENDA
Stroming van het water
Water
Vijvertje van de voormalige oranjerie
Verbindingsbuis voor hemelwater
Wadi, tijdelijke waterberging als welving in het grasveld
Inlaatpunt wadi of stroomgoot
Stroomgoot met vloer van veldkeien in beton
Daalhuizerweg
Beethovenlaan
Arnhemsestraatweg
Mozartlaan
Chopinlaan
Bachlaan
Beethovenlaan
0 10 25 50 N

Op de linker pagina het Voorlopig Ontwerp met daarop weergegeven de stroming van het hemelwater door de Componistenwijk en Park Daalhuizen.

5.2 Wadi's en hemelwaterafvoer

Bij grote pieken in de hoeveelheid regenwater ontstaan er problemen in de lager gelegen gebieden van Velp. Het rioolsysteem kan het dan onvoldoende aan en door klimaatverandering wordt dit probleem groter. Om dit op te lossen wil de gemeente Rheden zoveel mogelijk hemelwater op de plaats waar het valt in de bodem laten zakken. Bij de reconstructie van de Daalhuizerweg in 2018 zijn reeds voorzieningen getroffen om het hemelwater af te koppelen. Omdat in het wegprofiel geen mogelijkheden zijn voor berging wordt het water opgevangen door straatputten en via buizen afgevoerd naar de locatie waar het in de bodem kan zakken. Ook het hemelwater van de Componistenbuurt wordt in de toekomst afgekoppeld van het riool. Het doel is dat het hemelwater van de Daalhuizerweg en de Componistenbuurt af te koppelen van het riool en dat het water te bergen in Park Daalhuizen.

In het Voorlopig Ontwerp voor Park Daalhuizen is rekening gehouden met een grote bergingscapaciteit voor het hemelwater. Tijdens extreme regenbuiten lopen de wadi's vol. Wadi's zijn waterbergingsbuffers in de vorm van (beperkte) terreinverlaging. Het water zakt hier in de bodem. Het overtollige water stroomt door naar de bestaande vijver. Deze vijver is groot genoeg om de grootste regenpiek op te vangen.

Op twee punten zal het hemelwater het park in stromen: bij de ingang van het park aan de Beethovenlaan en bij de ingang aan de Daalhuizerweg. In de Beethovenlaan komt het hemelwater van het bovenste deel van de Daalhuizerweg en van de Componistenbuurt samen.

Beethovenlaan

In de Componistenbuurt wordt tevens hemelwater opgevangen in wadi's die waar mogelijk in de aanwezige groenvakken gerealiseerd worden. Dit werkt de gemeente Rheden nog nader uit. Het hemelwater wordt aan de straatzijde doormiddel van een stoeprand geleid naar een kolk met een buis. Deze buis loopt onder het wandelpad door naar een getrapt systeem van drie wadi's. Zodra er teveel water is voor alle drie de wadi's stroomt het water over in de vijver.

Daalhuizerweg

Bij ingang van het park aan de Daalhuizerweg komt het hemelwater van het onderste deel van de Daalhuizerweg het park binnen doormiddel van een ondergrondse buis. Deze voorziening is al met de reconstructie van de Daalhuizerweg aangelegd. Het hemelwater wordt via een buis onder de wandelpaden door naar een langgerekte wadi geleid. Deze buis heeft een diameter van 40cm. De uitstroomzijde van deze buis in de wadi wordt voorzien van spijlen. Dit voorkomt dat kinderen of huisdieren in de buis kruipen. De wadi loopt over nagenoeg de gehele zuidzijde van Park Daalhuizen. De kop van de wadi aan de oostzijde ligt verdiept ten opzichte van de rest van de wadi. Zodra deze kop vol is stroomt het water via de wadi richting de vijver. Doormiddel van een buis gaat het water onder het wandelpad door.

Vormgeving van de wadi's voor het infiltreren van hemelwater:

- De wadi wordt vormgeven als een lichte welving in het terrein die als gazon gemaaid kan worden;
- De wadi wordt plaatselijk bij de instroompunten verstevigd met keien ter voorkoming van uitspoelen van grond en het tegengaan van erosie;
- De 'verbindingsgoten' tussen de wadi's worden verstevigd met keien in mortel.

Een doorsnede van de wadi evenwijdig aan de Arnhemsestraatweg. De stippellijn geeft het huidige maaiveld weer. Op de doorsnede ligt recht van het nieuwe wandelpad de verbindingsgreppel als overloop van de wadi. Deze greppel watert af in de grote vijver.

Referentiebeeld van het terrein van Van Hall Larenstein in Velp. Een wadi als welving in het grasveld.

Stroomgoten van veldkeien verbinden de wadi's met elkaar.

LEGENDA
Eigendomsgrens tussen Park Daalhuizen en de buitenplaats Dordtwijck
solitaire boom, laanboom of boomgroep
Heesterborder of heestergroep
Haag
Vaste plantenborder
Bloem- en kruidenrijk grasland
Gazon
Hoogtelijnen 0,2 m
Water
Vijvertje van de voormalige oranjerie
Wadi, tijdelijke waterberging als welving in het grasveld
Inlaatpunt hemelwater (d.m.v. een leiding) in de wadi of stroomgoot
Stroomgoot met vloer van veldkeien in beton
Paden, halfverharding, KoMex naturel
Verhardingsaccenten met natuursteenkeien (entrees, kruising, overgang stroomgoot, etc.)
Paden, tegelverharding
Klinkerverharding
Tegelverharding
Kunstwerk 'Blau Himmelhoch' van Niek de Jong (1990)
Kunstwerk zonder naam van René Hubbers ('80-'90)
Hekwerk
Zichtlijn
Zitbanken
Beethovenlaan
Daalhuizerweg
Arnhemsestraatweg
0 5 10 20 30 40 50
N

Op de linker pagina het Voorlopig Ontwerp, detail van Park Daalhuizen.

5.3 Wandelpaden

Het padenpatroon in Park Daalhuizen is gebaseerd op het historische padenpatroon van buitenplaats Daalhuizen in landschapsstijl met de toegevoegde inrichtingselementen. Door het aanleggen van de nieuwe hoofdingang op de historische locatie en nieuwe wandelpaden is het mogelijk om een rondwandeling te maken door het park. Deze rondwandeling zal de bezoeker van het park leiden langs de bijzondere elementen in het park zoals de voormalige locaties van het hoofdhuis en het koetshuis, de twee vijvers, de kunstwerken en de wadi's.

Nabij de rotonde in de Arnhemsestraatweg wordt op de locatie van de voormalige oprit van de historische buitenplaats Daalhuizen een nieuwe hoofdingang gecreëerd. Bij deze ingang zullen ook de bestaande stenen zuilen met daarop vermeld "DAAL" en "HUIZEN" geplaatst worden. De overige bestaande ingangen worden gehandhaafd op de huidige locatie, de inrichting van de ingangen wordt gewijzigd.

De wandelpaden worden gelegd in een halfverharding van het materiaal KoMex in de kleurstelling naturel. Dit materiaal wordt vermengd met de bestaande ondergrond, hierdoor ontstaat een stevig pad. De wandelpaden in het park worden 1,80 meter breed. Het pad tussen de nieuwe hoofdingang en de voormalige huisplaats wordt 2,30 meter breed.
Als accentuering van de entrees van Park Daalhuizen worden de wandelpaden nabij de toegangen voorzien van natuurstenenkeien. Deze natuursteenkeien worden ook aangebracht waar wandelpaden de wadi's kruisen. Op deze manier worden de wadi's beleefbaar gemaakt voor het wandelend publiek.

NB fietsen is in het park niet toegestaan; er zijn alternatieve en goede mogelijkheden voor fietsers. Maatregelen ter voorkoming van fietsers staan beschreven in paragraaf 5.5 'Bijzondere plekken en inrichtingselementen' onder 'Hekwerken'.

Referentiebeeld van wandelpaden in landschapsstijl uitgevoerd in KoMex naturel. Locatie landgoed Landfort te Genderingen.

KoMex naturel voor de wandelpaden.

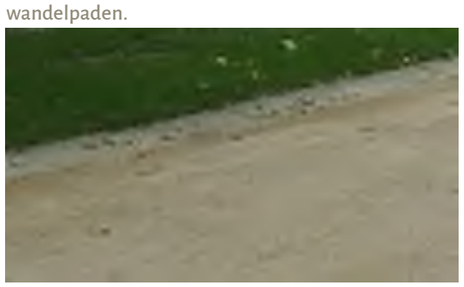

Natuursteenkeien als accenten (entrees, kruising stroomgoot, etc.)

Detail van de ingangen aan de oostzijde van Park Daalhuizen. De zuidelijke entree aan de Arnhemsestraatweg is de nieuwe hoofdentree van het park. Het hekwerk gaat hier met een boog het park in en eindigt bij de twee zuilen “DAAL” en “HUIZEN”.
De ingang aan de Daalhuizerweg ligt op de huidige locatie.

Detail van de ingang aan de Arnhemsestraatweg aan de westzijde van Park Daalhuizen. Deze ingang ligt op de huidige locatie. Ter hoogte van de wadi is het pad gelegd in natuursteen om zo de stroomgoot van de wadi te accentueren.

Detail van de ingang aan de Beethovenlaan. Het wandelpad van natuursteen loopt vanaf de weg het park in en wordt doorsnede door het hekwerk met een poort. Het wandelpad evenwijdig aan de Beethovenlaan is gelegd in KoMex.

LEGENDA
Eigendomsgrens tussen Park Daalhuizen en de buitenplaats Dordtwijck
solitaire boom, laanboom of boomgroep
Heesterborder of heestergroep
Haag
Vaste plantenborder
Bloem- en kruidenrijk grasland
Gazon
Hoogtelijnen 0,2 m
Water
Vijvertje van de voormalige oranjerie
Wadi, tijdelijke waterberging als welving in het grasveld
Inlaatpunt hemelwater (d.m.v. een leiding) in de wadi of stroomgoot
Stroomgoot met vloer van veldkeien in beton
Paden, halfverharding, KoMex naturel
Verhardingsaccenten met natuursteenkeien (entrees, kruising, overgang stroomgoot, etc.)
Paden, tegelverharding
Klinkerverharding
Tegelverharding
Kunstwerk 'Blau Himmelhoch' van Niek de Jong (1990)
Kunstwerk zonder naam van René Hubbers ('80-'90)
Hekwerk
Zichtlijn
Zitbanken
Beethovenlaan
Daalhuizerweg
Arnhemsestraatweg
0 5 10 20 30 40 50
N

Op de linker pagina het Voorlopig Ontwerp, detail van Park Daalhuizen.

5.4 Beplantingen

De aanleg van Park Daalhuizen kent meerdere ontwikkelingsfasen en bevat beplantingen uit verschillende perioden. Veel bomen en de twee vijvers behoren nog tot de 18e/19e-eeuwse parkaanleg in landschapsstijl. In de jaren '80 van de 20e eeuw zijn in het hart van het park veel, destijds jonge, nieuwe bomen geplant, onder andere op de plek van het voormalige landhuis en het koetshuis. Deze aanplant betreft vooral eiken in laanverband en solitair geplante bijzondere boomsoorten. In de afgelopen 35 jaar heeft deze aanplant ertoe geleid dat het park niet meer beleefbaar is als één geheel. Het oorspronkelijke, open karakter is geleidelijk verdwenen.

In het voorliggende ontwerp wordt de herkenbaarheid en uitstraling van Park Daalhuizen als voormalige historische buitenplaats ook in de beplantingen versterkt door:

- Herstel van het transparante karakter van de grote parkweide in landschapsstijl;
- Herstel van zichtlijnen vanuit het park op de omgeving en omgekeerd;
- Aanleg van een bloementuin op de plek van het voormalige landhuis ;
- Aanleg van een beweegplaats op de plek van het voormalige koetshuis;
- Verjonging van heesterbeplanting langs de noord en oost randen van het park ;
- Versterken van aanwezige natuurwaarden.

Hiervoor zijn de volgende maatregelen uitgewerkt:

- Het verwijderen/dunnen/groot onderhoud van bestaande heesters en bomen om:
  - historische zichtlijnen vanaf en naar de Arnhemsestraatweg te herstellen;
  - jonge bomen de ruimte te geven om zich te kunnen ontwikkelen of om bomen met een monumentale omvang niet te verdrukken;
  - de transparante opzet van de parkweide herstellen door de bestaande jonge eikenlaan op enkele punten te onderbreken;
  - indien mogelijk worden enkele jonge gezonde bomen verplaatst binnen het park.
- Bij nieuwe aanplant, voor nu en in de toekomst, van zowel bomen als (sier)heesters het versterken van het arboretum-karakter en de natuurwaarden van het park;
- Aanbrengen van een kleurrijke beplanting nabij de voormalige locaties van het hoofdhuis en koetshuis en het historische vijvertje (bij de Beethovenlaan) als kwaliteitsverbetering en als verfijnd beplantingsaccent in de verder boom- en gazonrijke parkinrichting;
- Aanbrengen van een kruidenrijk grasland op de aangewezen locaties, kruidenmengsel nader te bepalen;
- Aanplant stinsenflora (een specifiek sortiment historische bolgewassen typerend voor historische parken) op enkele plekken in het park.

Referentiebeeld van een natuurrijke historische parkaanleg

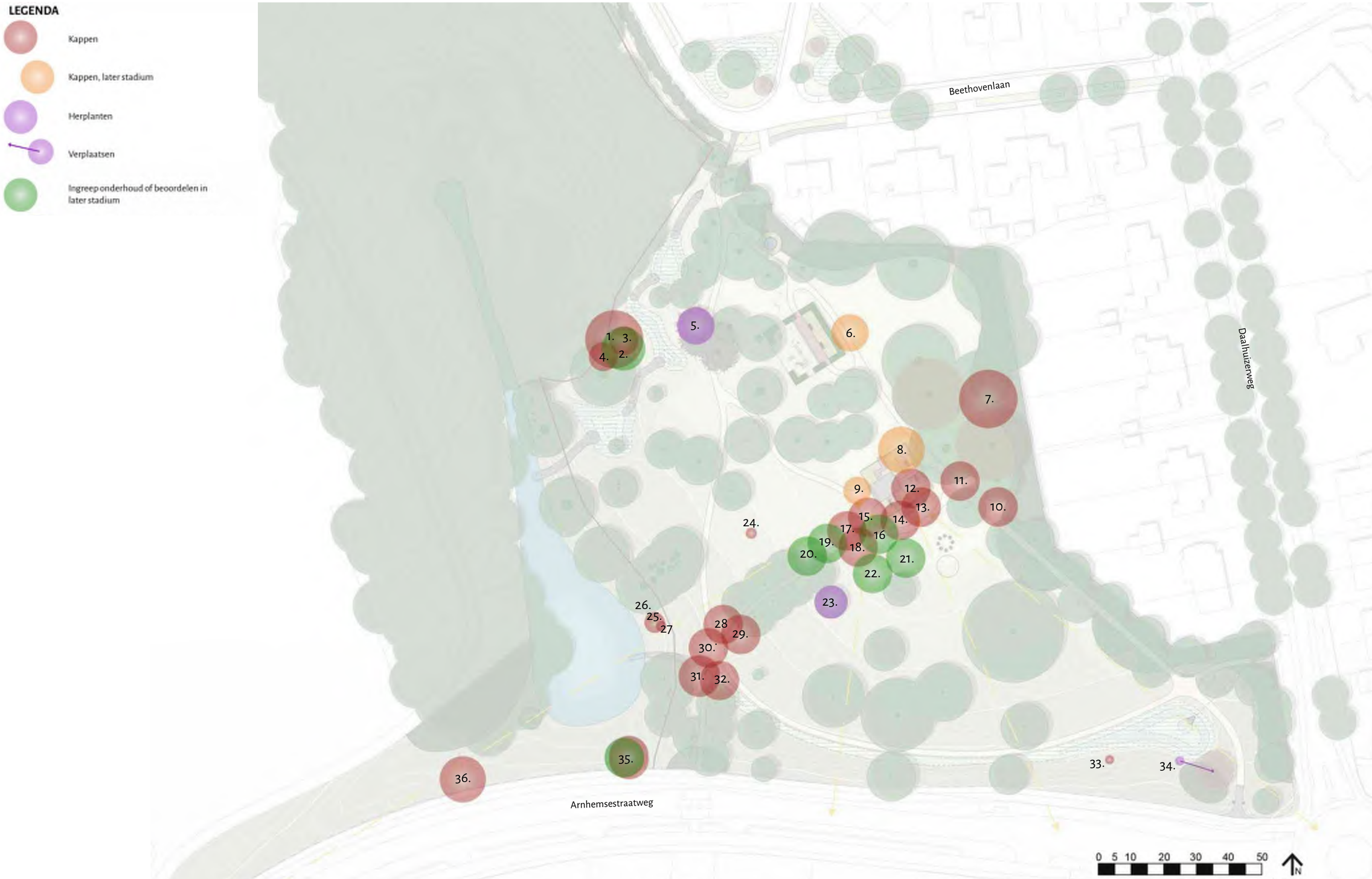
LEGENDA
Kappen
Kappen, later stadium
Herplanten
Verplaatsen
Ingreep onderhoud of beoordelen in later stadium
Beethovenlaan
Daalhuizerweg
Arnhemsestraatweg
1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.
16.
17.
18.
19.
20.
21.
22.
23.
24.
25.
26.
27
28
29.
30.
31.
32.
33.
34.
35.
36.
0 5 10 20 30 40 50
N

Ingrepen in het bomenbestand

Voor de realisatie van het ontwerp worden verschillende maatregelen in het bomenbestand uitgevoerd. Er worden bomen gekapt, maar ook worden bomen herplant of gesnoeid. Het is niet nodig om op uitgebreide schaal nieuwe bomen aan te planten vanwege de aanwezigheid van veel jongvolwassen bomen.
Het kappen van de bomen wordt gefaseerd uitgevoerd. Deze fasering sluit aan op de uitvoering van bepaalde onderdelen van het ontwerp. Zo wordt gestart met de uitvoering van de wadi's (fase I). Diverse bomen blijven staan totdat het budget rond is voor de aanleg van de bloementuin 'de Huisplaats' en de beweegplaats 'het Koetshuis'. Op de kaart is aangegeven welke bomen nu in fase I worden gekapt, of in een later stadium worden gekapt of beoordeeld voor kap. In het overzicht rechts staat per boom toegelicht en gemotiveerd welke ingreep bij die boom van toepassing is.

Op basis van de reacties van inwoners en de toelichtende rondgang door het park op 26 februari 2020 met de Commissie Cultuurhistorie is het bomenplan aangepast. Ten opzichte van concept versie van het Voorlopig Ontwerp van 25 november 2019 worden in de eerste fase 12 bomen minder gekapt. In de concept versie van het Voorlopig Ontwerp van 25 november 2019 werden 38 bomen gekapt (boom nr. 35 bestaat uit drie bomen). In het huidige bomenplan worden in de eerste fase 26 bomen gekapt.

Op de linker pagina het Voorlopig Ontwerp, detail van Park Daalhuizen. De bomen met een ingreep zijn weergegeven in kleur.

Boom	Actie	Toelichting
1.Acacia	Kappen (fase I)	Herstel zicht op het fraaie bos en vrijstellen monumentale eik
2.Acacia	Snoeien (fase I), beoordelen	Indien de boom de monumentale eik gaat verdrukken opnieuw beoordelen
3.Sierappel	Kappen (fase I)	Herstel zicht op het fraaie bos en vrijstellen monumentale eik
4.Walnoot	Kappen (fase I)	Idem
5.Esdoorn	Kappen / herplant (fase I)	Verdrukt de conifeer aan de zuidzijde. Deze boom herplanten met een Thuja
6.Quercus r. 'Fastigiata Koster'	Kappen	Bij de realisatie van de Beweegplaats 'het Koetshuis' of de aanleg van het wandelpad
7.Beuk	Kappen (fase I)	Verdrukt de omliggende beuken
8.Quercus phellos	Kappen	Bij de realisatie van de Bloementuin 'de Huisplaats', tenzij de boom in een eerder stadium de Tulpenboom reeds belemmert
9.Quercus macranthera	Kappen	Bij de realisatie van de Bloementuin 'de Huisplaats'
10.Wintereik	Kappen (fase I)	Gaat in de toekomst de wintereik aan de noordzijde verdrukken
11.Wintereik	Kappen (fase I)	Verdrukt de wintereik en de tulpenboom
12.Wintereik	Kappen (fase I)	Dood
13.Wintereik	Kappen (fase I)	Herstel van de eenheid van het park, en in een later stadium de aanleg van de Bloementuin 'de Huisplaats'
14.Wintereik	Kappen (fase I)	Idem
15.Wintereik	Kappen (fase I)	Aanleg wandelpad, herstel grote parkweide en zicht vanaf de Arnhemsestraatweg
16.Wintereik	Beoordelen	Bij de realisatie van de Bloementuin 'de Huisplaats' beoordelen of de boom gehandhaafd of gekapt wordt
17.Wintereik	Kappen (fase I)	Herstel grote parkweide en zicht vanaf de Arnhemsestraatweg
18.Wintereik	Kappen (fase I)	Idem
19.Wintereik	Beoordelen	Bij de realisatie van de Bloementuin 'de Huisplaats' beoordelen of de boom gehandhaafd of gekapt wordt
20.Wintereik	Beoordelen	Idem
21.Taxus	Snoeien (fase I), beoordelen	In de huidige situatie de taxus snoeien, bij de realisatie van de Bloementuin 'de Huisplaats' beoordelen of de boom gehandhaafd of gekapt wordt
22.Taxus	Snoeien (fase I), beoordelen	Idem
23.Esdoorn	Kappen / herplant (fase I)	Deze boom is in een slechte conditie, herplant jonge esdoorn
24.Honingboom	Kappen (fase I)	Deze boom is in een slechte conditie door diverse beschadigingen aan de bast
25.Eik	Kappen (fase I)	Herstel historische zichtlijn op de Arnhemsestraatweg
26.Mispel	Handhaven	Op basis van de rondgang van 26 februari 2020
27.Berk	Kappen (fase I)	Idem
28.Wintereik	Kappen (fase I)	Herstel grote parkweide en zicht vanaf de Arnhemsestraatweg
29.Wintereik	Kappen (fase I)	Idem
30.Wintereik	Kappen (fase I)	Aanleg wandelpad, herstel grote parkweide en zicht vanaf de Arnhemsestraatweg
31.Wintereik	Kappen (fase I)	Herstel grote parkweide, aanleg wandelpad en aanleg wadi
32.Wintereik	Kappen (fase I)	Idem
33.Honingboom	Kappen (fase I)	Deze boom is in een slechte conditie / beschadigd
34.Rode beuk	Verplanten (fase I)	Deze jonge boom verplanten, dichter bij de nieuwe hoofdentree
35.Hemelboom	Kappen / snoeien (fase I)	Dit nummer bestaat uit drie bomen waarvan één boom meerstammig is. De meerstammige boom wordt gesnoeid, de andere twee bomen worden gekapt
36.Esdoorn	Kappen (fase I)	Herstel historische zichtlijn op de Arnhemsestraatweg

0 5 10 20 30 40 50
N

Op de linker pagina het Voorlopig Ontwerp, detail van Park Daalhuizen. De locaties waar de nieuwe heesters worden aangeplant zijn gearceerd.

Nabij de ingangen van het park en langs de noord- en oostzijde van het park nieuwe heesters aangeplant en op aangewezen locaties stinzenplanten. De volgende heestersoorten worden toegepast in een nader te bepalen verhouding:

- Blaasspirea — Physocarpus opulifolius ‘Diabolo’
- Boerenjasmijn — Philadelphus ‘Virginal’
- Broodboom — Aucuba japonica
- Chinees klokje — Forsythia intermedia
- Eikenbladhortensia — Hydrangea quercifolia
- Hazelaar — Corylus avellana
- Hulst — Ilex aquifolium
- Sierhulst — Ilex alteclerensis ‘Golden King’
- Kardinaalsmuts — Euonymus alata
- Kornoelje — Cornus mas
- Witte kornoelje — Cornus alba
- Reuzenkornoelje — Cornus controversa
- Pruikenboom — Cotinus coggygria ‘Royal Purple’
- Rode meidoorn — Crataegus x media ‘Paul’s Scarlet
- Rhododendron — Huidige soorten
- Schijnhulst — Osmanthus burkwoodii
- Sering — Syringa vulgaris ‘Michel Buchner’
- Japanse sneeuwbal — Viburnum bodnantense ‘Dawn’
- Sneeuwbal — Viburnum rhytidophyllum
- Sneeuwbal — Viburnum plicatum ‘Pink Beauty’
- Spierstruik — Spirea cinerea ‘Grefsheim’
- Struikganzerik — Potentilla fruticosa ‘Abbotswood’
- Toverhazelaar — Hamamelis intermedia ‘Fire Blaze’
- Toverhazelaar — Hamamelis intermedia ‘Jelena’
- Vlier — Sambucus nigra ‘Black Lace’
- Vlinderstruik — Buddleja davidii

Voorstel voor stinzenplanten in de gazons en parkweide:

- Voor onder bestaande bomen (schaduw):
  - Bosanemoon — Anemone nemorosa (wit en lila)
  - Aronskelk — Arum italica
  - Winterakoniet — Eranthis hyemalis
- Voor in de parkweide (halfschaduw / zon):
  - Holwortel — Corydalis cava
  - Sneeuwklokje — Galanthus nivalis
  - Sneeuwroem — Chionodoxa lucilliae
  - Boerenkrokus — Crocus tommasinianus (verschillende kleuren)
  - Bonte krokus — Crocus vernus ‘Jeanne d’Arc’
  - Groot sneeuwklokje — Galanthus elwessi

De bijzondere plekken van de voormalige huisplaats / koetshuis en de kleine ronde vijver worden in de volgende paragraaf beschreven.

Osmanthus burkwoodii

Crataegus x media ‘Paul’s Scarlet’

Rhododendron

Sambucus nigra ‘Black Lace’

Hamamelis intermedia ‘Jelena’

Ilex alteclerensis ‘Golden King’

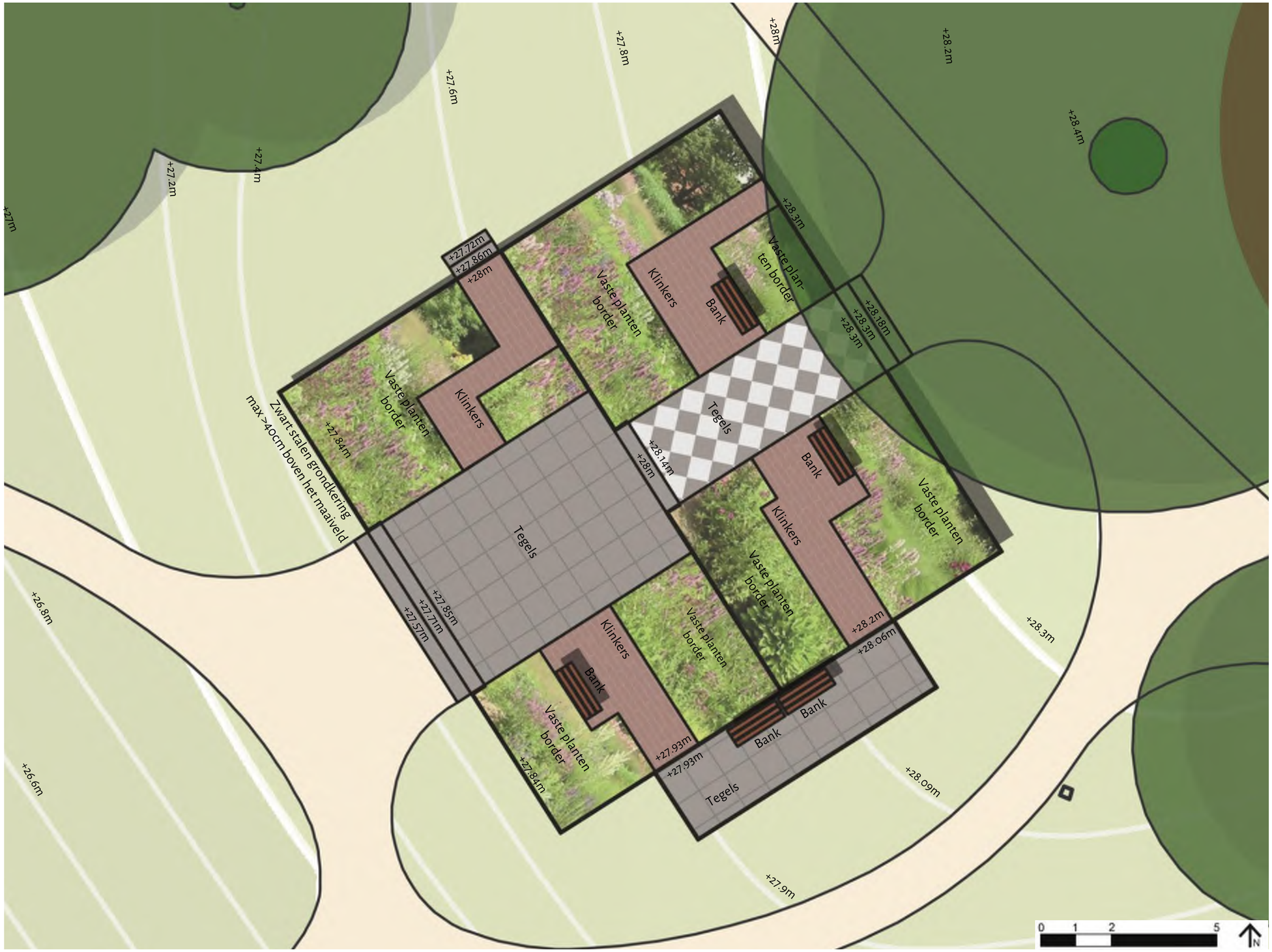

Het Voorlopig Ontwerp, detail van de Bloementuin 'de Huisplaats'.

5.5 Bijzondere plekken en inrichtingselementen

5.5.1 Bloementuin ‘de Huisplaats’

Op de locatie van de voormalige huisplaats wordt een bloementuin ingericht die op een creatieve wijze de plattegrond en indeling van het verdwenen hoofdhuis verbeeld. De bloementuin is toegankelijk vanaf diverse kanten en biedt verschillende ruimtes aan met verpozingsplekken. Om de contouren van de bloementuin te versterken ligt de tuin iets boven het maaiveld met een maximaal hoogteverschil van 40cm.

De inrichting van de Bloementuin ‘de Huisplaats’ bestaat uit de volgende elementen:
- Een keerwand van staal met een zwarte coating, de bovenzijde is omgebogen voor veiligheid en versteviging;
- Traptreden van natuursteen / hoogwaardig beton met een klassieke uitstraling;
- Aanbrengen van de tekst Bloementuin ‘de Huisplaats’ op de traptreden aan de westzijde;
- Grijze tegels van 60x60cm van beton met in de toplaag natuursteengranulaat verwerkt in blokverband met opsluiting;
- Witte en grijze tegels van 60x60cm van beton met in de toplaag natuursteengranulaat verwerkt in diagonaal blokverband met opsluiting;
- Rood gebakken klinkers in dikformaat (21x6,5cm) in een halfsteensverband opgesloten met een strek van dezelfde soort klinkers;
- Zitbanken Gardelux ‘Zocherbank’ in de kleurstelling ‘Zeildoekgrijs’ RAL 7010;
- Informatiebord met uitleg over het verdwenen hoofdhuis;
- Plantenborders, het beplantingsplan wordt later uitgewerkt.

Aanduiding van de locaties van de voormalige gebouwen van de buitenplaats Daalhuizen (rode lijnen) op een kaart van de actuele situatie (zwarte lijnen). Het rode vlak geeft de locatie van het voormalige hoofdhuis weer.
Gebaseerd op het uitbreidingsplan gemeente Rheden uit 1925 (Gelders Archief 12731-0001).

Links: Olieverfschilderij van het oude Daalhuizen, 1857.
Afbeelding via fam. Van Hasselt. Tevens

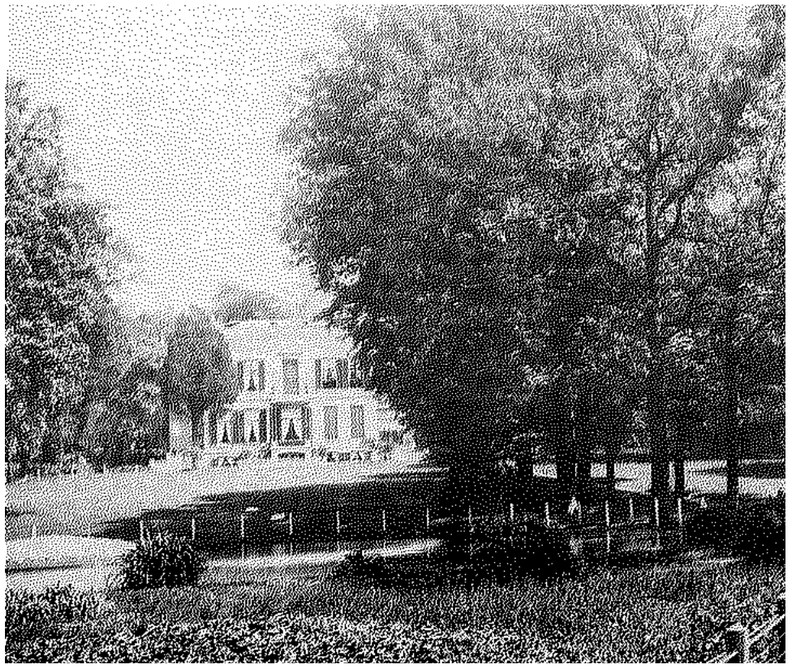

Rechts: Daalhuizen omstreeks 1900 -1910. Op deze foto is de hoge bomenrij langs de Arnhemsestraatweg duidelijk zichtbaar.
Gelders Archief nr. 1540-105

Sfeerbeeld van de doorsnede van de Bloementuin ‘de Huisplaats’.

Kleurige borders met diverse soorten vaste planten in een ondergrond van lavastenen

Hoogwaardig betonnen stenen met een afwerking van natuursteen.

Rood gebakken klinkers

Diverse zitbanken van Gardelux ‘Zocherbank’ in de kleur ‘zeildoekgrijs’

Referentiebeeld van de informatieborden van Erfgoed Rheden op de aangewezen locaties.

Tredes van hoogwaardig beton met een natuursteen uitstraling

Het Voorlopig Ontwerp, detail van de Bloementuin 'de Huisplaats'.

5.5.2 Beweegplaats 'het Koetshuis'

Op de locatie van het voormalige koetshuis wordt een beweegplaats ingericht voor alle leeftijden. De inrichting verbeeld op creatieve wijze het verdwenen koetshuis, door gebruik te maken van dezelfde materialen als bij de herinrichting van de voormalig huisplaats. De contouren van het voormalige koetshuis wordt weergeven door lage blokhagen. De beweegplaats bestaat uit een verpozingsplek met bloemenborder en enkele speel- en sportelementen.

De inrichting van de Beweegplaats 'het Koetshuis' bestaat uit de volgende elementen:
- Traptreden van natuursteen / hoogwaardig beton met een klassieke uitstraling;
- Aanbrengen van de tekst Beweegplaats 'het Koetshuis' op de traptrede;
- Rood gebakken klinkers in dikformaat (21x6,5cm) in een halfsteensverband opgesloten met een strek van dezelfde soort klinkers;
- Zitbanken van Gardelux 'Zocherbank' in de kleurstelling 'Zeildoekgrijs' RAL 7010;
- Enkele speel- en sportelementen:
  1. Olga Commandeur combi 3 van Yalp (art.nr. 080490M) uitgevoerd in onbehandeld hout;
  2. Toestel 'Handfiets' van Yalp (art.nr. 5040) uitgevoerd in onbehandeld hout;
  3. Toestel 'Voetfiets' van Yalp (art.nr. 081471M) uitgevoerd in onbehandeld hout;
  4. Duikel trio laag-hoog-laag van BoerPlay (art.nr. PST.000.088) uitgevoerd in rond acaciahout;
  5. Rekstok van BoerPlay (art.nr. PST.000.183) uitgevoerd in rond acaciahout.
- Informatiebord met uitleg over het verdwenen koetshuis;
- Blokhaag van ca. 60cm hoog en 170cm breed ingeplant met enkele rijen taxus;
- Plantenborders, het beplantingsplan wordt later uitgewerkt.

Beleid speel- en sporttoestellen gemeente Rheden

De gemeente Rheden heeft 412 speel- en sporttoestellen verspreid over 90 locaties, waaronder ook verschillende speel- en sportvelden (gras en asfalt) en natuur-speelplaatsen. Het gebruik van speeltoestellen maakt een klein onderdeel uit van het spelen. Minstens zo belangrijk is dat er voldoende speelruimte is in de openbare ruimte. Daarvoor zijn onder andere de grotere gazons prima geschikt, zoals in het Park Daalhuizen.
Voor de kleinste jeugd hebben we verspreid in de dorpen speeltoestellen op kleinere locaties. Hierbij is het vanwege de veiligheid en verkeersveiligheid noodzakelijk dat de allerjongste kinderen onder begeleiding van ouders of ouderen spelen.

In het park hebben we gekozen voor een beweegtoestel dat ook zeer geschikt is voor kinderen. Daarnaast hebben we met elkaar gekozen voor duikel- en rekstokken. Dit vond de werkgroep mooi passen bij het grote beweegtoestel. Ze worden naast de beweegplaats in het gazon geplaatst. Dit vanwege beschikbare ruimte en veiligheid.

Aanduiding van de locatie van de voormalige gebouwen van de buitenplaats Daalhuizen (rode lijnen) op een kaart van de actuele situatie (zwarte lijnen). Het rode vlak geeft de locatie van het voormalige koetshuis weer.
Gebaseerd op het uitbreidingsplan gemeente Rheden uit 1925 (Gelders Archief 12731-0001).

Een van de weinige foto's van het koetshuis. Deze foto laat de westelijke gevel van het huis zien.
Foto via T. van der Hoeven

Sfeerbeeld van de doorsnede van de Beweegplaats 'het Koetshuis'.

Diverse zitbanken van Gardelux ‘Zocherbank’ in de kleur ‘zeildoekgrijs’

Rond de beweegplaats komt een lage blokhaag van taxus met daarbinnen een kleurige border met diverse soorten vaste planten in een ondergrond van lavastenen.

Referentiebeeld van de informatieborden van Erfgoed Rheden op de aangewezen locaties.

Linksboven de Olga Commandeur combi 3 van Yalp (art.nr. 080490M), rechtsboven de ‘Voetfiets’ van Yalp (art.nr. 081471M) en rechts onder de ‘Handfiets’ van Yalp (art.nr. 5040). Deze toestellen worden uitgevoerd in onbehandeld hout.

Rood gebakken klinkers

Tredes van hoogwaardig beton met een natuursteen uitstraling

Duikel trio laag-hoog-laag van BoerPlay (art.nr. PST.000.088) en de rekstok van BoerPlay (art.nr. PST.000.183) worden uitgevoerd in rond acaciahout.

Op de linker pagina een sfeerbeeld van het zicht vanaf ongeveer de voormalige huisplaats naar de vijver en de Arnhemsestraatweg. Rechts is een foto van de huidige situatie.

De huidige situatie van de kleine ronde vijver in het heestervak.

5.5.3 Vijvers

In het Park Daalhuizen liggen twee vijvers; de grote vijver op het terrein van de familie Snellenburg en de kleine ronde vijver aan de noordzijde. Voor beide elementen wordt kort het streefbeeld en de benodigde maatregelen omschreven.

Grote vijver
De grote vijver is in eigendom van de familie Snellenburg maar is aan de oost- en zuidzijde bereikbaar voor bezoekers. In de huidige situatie wordt de vijver afgeschermd vanuit het park door bomen, heesters en een haag. Hierdoor is de beleving van de vijver beperkt.

Streefbeeld:
- Zichtbaarheid van de vijver vergroten vanuit het park;
- Wens om het waterpeil te verhogen tot het historische waterpeil (vijverbodem is lek).

Maatregelen:
- Verwijderen rietruigte aan de zuidzijde ter verbetering van de zichtbaarheid van de vijver;
- Verwijderen van de haag en heesters aan de oostzijde ter verbetering van de zichtbaarheid van de vijver;
- Indien mogelijk in overleg met de familie Snellenburg de vijverbodem repareren of vernieuwen om het historische waterpeil te herstellen.

Kleine ronde vijver
De kleine ronde vijver aan de noordzijde ligt in de huidige situatie in het heestervak en is vanuit het park onzichtbaar. Deze vijver is een authentiek restant van de aanleg in de buitenplaats periode, maar verkeert in slechte staat.

Streefbeeld:
- De authentieke vijver opnemen in de parkaanleg als historisch element;
- Omgeving inrichten als tuin met een bijzondere beplanting. De vaste planten bij het ronde vijvertje worden in een later stadium vastgesteld.

Maatregelen:
- Herstellen van de kleine vijver;
- Aanplanten van bijzondere beplanting langs de vijverrand.

5.5.4 Hekwerk

Om de herkenbaarheid en de identiteit van Park Daalhuizen als historische buitenplaats te versterken wordt langs de Arnhemsestraatweg, Daalhuizerweg en bij de ingang aan de Beethovenlaan een authentiek ogend hekwerk geplaatst. Dit smeedijzeren sierhekwerk heeft een klassieke uitstraling in de kleur 'Zeildoekgrijs' RAL 7010. Het hekwerk vergroot de speelveiligheid in het park en sluit aan op het hekwerk van de buitenplaats Dordtwijck.
Bij de nieuwe hoofdingang aan de Arnhemsestraatweg buigt het hekwerk met een ruime bocht het park in waar het stopt bij de zuilen "DAAL" en "HUIZEN". Bij de andere twee ingangen in het zuidelijke parkdeel stopt het hekwerk ter hoogte van het wandelpad. Bij de ingang aan de Beethovenlaan wordt een voetgangershek geplaatst, met veer zodat de poort altijd sluit, om fietsers te weren.

Sfeerbeeld van het te plaatsen hekwerk rond het Park Daalhuizen.

Referentie beeld van het hekwerk in Sonsbeekpark in Arnhem.

5.5.5 Parkmeubilair en overige elementen

In het park worden diverse elementen toegevoegd voor de beleving en functionaliteit van Park Daalhuizen. Deze elementen zijn als volgt:

- Zitbanken van Gardelux 'Zocherbank' in de kleurstelling 'Zeildoekgrijs' RAL 7010 in combinatie met de prullenbak van Bammens 'Capitole' in de kleurstelling 'Zeildoekgrijs' RAL 7010;
- Informatieborden in de vorm van een lessenaar van staal in de kleurstelling 'Zeildoekgrijs' RAL 7010 met daarop vermeld informatie over de locatie. Deze borden plaatsen bij:
  - de Bloementuin 'de Huisplaats' over het landgoed en het voormalige hoofdhuis;
  - de Beweegplaats 'het Koetshuis' over het voormalige koetshuis;
  - de wadi's, in totaal twee stuks, met uitleg over het hemelwater-infiltratieproject.
- De huidige boombordjes bij de bijzondere bomen in het park vervangen door een klein lessenaartje van staal in de kleurstelling 'Zeildoekgrijs' RAL 7010 met daarop aangebracht het boomnummer.

Zeildoekgrijs

Gardelux 'Zocherbank'

Bammens 'Capitole'

Referentiebeeld van de informatieborden van Erfgoed Rheden.

5.5.6 Kunstwerken

In het park staan enkele kunstwerken en historische hekzuilen. Deze worden gehandhaafd en zo mogelijk hersteld of verplaatst.

Maatregelen:

- Herstel van het kunstwerk 'Blau Himmelhoch-goud', voornamelijk het gedeelte op de grond, in een matige tot slechte conditie. Daarnaast wordt kunstwerk ca. 7m in zuidwestelijke richting verplaatst zodat het beter tot zijn recht komt in de nieuwe parkaanleg;
- Kunstwerk 'Zerken' wordt op de huidige locatie gehandhaafd;
- De historische zuilen "DAAL" en "HUIZEN" verplaatsen naar de nieuwe hoofdingang aan de Arnhemsestraatweg;
- Toevoegen nieuw kunstwerk. Indien mogelijk de geschiedenis van Daalhuizen eren of accentueren, bijvoorbeeld door een kunstwerk te integreren met het herinrichting van de voormalige huisplaats. Te denken valt aan dichtregels aanbrengen, het plaatsen van een verhalend object, etc.

'Blau Himmelhoch-goud' van Niek de Jong in de huidige situatie. Het voornamelijk het gedeelte op de grond is in een matige tot slechte conditie.

'Zerken' van René Hubbers en Loes van der Linden.

De twee toegangspalen met 'DAAL' en 'HUIZEN' die in de huidige situatie aan de Daalhuizerweg staan.